

הוא, יש לומר כי דוקא באומר "הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני", הוא דפליגי רבנן עליה דרבי אליעזר, שרק אז רבנן סוברים שהגט פסול, דהא שייך לה בגט. שהרי באמירתו "חוץ מפלוני" הוא מגביל את ההיתר של הגט, שאין הגט מתיר אותה לכל העולם.

אבל באומר לה "הרי את מותרת לכל אדם על מנת שלא תנשאי לפלוני", שהוא לשון תנאי, מודו ליה, יודו חכמים לרבי אליעזר שהגט כשר. מידי דהוה, שהרי תנאי זה דומה אבל תנאי דעלמא, לכל תנאי בעלמא, שהגט ניתן לה באופן מוחלט להתיר אותה לכל אדם. ומה שאינה יכולה להנשא לאותו פלוני, אינו אלא מחמת תנאי בעלמא, שאם לא תקיים את התנאי יתבטל הגט, אך אינו סותר את ההיתר של הגט שהיא מותרת מחמת הגט לכל אדם, כולל אותו פלוני, ואינו נחשב לשיוור בגט⁽³⁾.

אבל אם כתבו בתוכו, שכתב הבעל בתוך הגט "הרי את מותרת לכל אדם, אלא לפלוני", אף על פי שחזר ומחקו, את מה שהוסיף "אלא לפלוני", הרי זה גט פסול.

גמרא:

איבעיא להו, נסתפקו בני הישיבה:

האי, האם הלשון שאמר "אלא לפלוני" – לשון "חוץ" הוא, "הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני", הוא.

או מה שאמר "אלא לפלוני", לשון תנאי הוא, "הרי את מותרת לכל אדם על מנת שלא תנשאי לפלוני", הוא.

ומבאר עתה הגמרא במה נחלקו רבי אליעזר ורבנן, לפי שני צדדי הספק:

לפי הצד שהלשון "אלא", "חוץ מפלוני",

בשיטת הריטב"א והר"ן, שצריך לשון חזק יותר בשביל לעקור את אמירתו הראשונה שאמר חוץ מפלוני, ולכך לא מועיל שיאמר לה בנתינה השניה על מנת שלא תנשאי לפלוני, אלא צריך לומר הרי את מותרת לכל אדם.

ולשיטת הרמב"ם עדיין קשה, מדוע לא נאמר במשנה שיש לו עצה לומר לה "על מנת שלא תנשאי לפלוני"? וכתב האילת השחר, דמסתמא אין רצונו של המגרש שאמר חוץ מפלוני ליתן לה גט על מנת שלא תנשא לפלוני, שהרי אם תנשא לאותו הפלוני יתבטל הגט, וזה אין רצונו, שהרי רוצה שרק תיאסר לפלוני, ולא שיתבטל הגט.

3. וכתב הריטב"א שהסברא באומר "על מנת מודים רבנן לרבי אליעזר שזה כשר ואינו נחשב

מפלוני", אף שאמר לה בנתינה השניה "על מנת שלא תנשאי לפלוני", עדיין לא נתבטלו דבריו הראשונים שאמר "חוץ מפלוני".

והקשה הפתחי תשובה בסי' קל"ז מלשון הרמב"ם והשו"ע, שכתבו להדיא, שיכול לגרש אותה בפעם השניה בתנאי כשר, ומשמע שיכול אף לומר לה על מנת שלא תנשאי לפלוני, ותירץ הפתחי תשובה, שהרמב"ם הולך לשיטתו שהבאנו לעיל, שבנתינה השניה אינו צריך לומר הרי את מותרת לכל אדם, אלא מספיק שיאמר לה הא גיטך, ואם כן, בהכרח, מספיק לשון חלש יותר מהפעם הראשונה בשביל לבטל את האמירה בנתינה הראשונה, ולכך גם באופן שאומר לה בנתינה השניה על מנת שלא תנשאי לפלוני, מועיל לבטל את האמירה שאמר לה בנתינה הראשונה. אבל הפני יהושע הולך